

Kommunkansliet
Ekonomiavdelningen
Dan Jonasson

Placeringspolicy pensionsmedelsförvaltning

1. Allmänt

1.1 Bakgrund

Munkedals kommun har fattat beslut (KF xxx/1999) att från och med år 2000 bedriva pensionsmedelsförvaltning. Förvaltningen av pensionsmedel som motsvarar hela pensionsskulden skall ske under betryggande säkerhet i enlighet med god sed på finansmarknaden.

Målet med förvaltningen är att kunna möta de framtida pensionsutbetalningarna genom en kombinerad tillgångs- och skuldförvaltning till lägsta kostnad för kommunen.

Denna placeringspolicy avser både externt och internt placerade medel. Den del av placeringarna som utgörs av återlån har åsatts en marknadsmässig ränta. De internt placerade tillgångarna betraktas i pensionsportföljen som räntebärande värdepapper, vilket får betydelse för den del av pensionsportföljen som är placerad externt.

Mot denna bakgrund beräknas limiter m m i placeringspolicyn avseende andel av räntebärande värdepapper, aktier och aktierelaterade instrument m m på de totala tillgångarna som motsvaras av pensionsskulden, i fortsättningen kallad pensionsportföljen.

1.2 Placeringspolicyns syfte och omfattning

Syftet med denna placeringspolicy är att ange regler för hur förvaltningen av Munkedals kommuns pensionsportfölj skall bedrivas med avseende på:

- Vilken lägsta avkastning kapitalet skall generera.
- Pensionsportföljens tillåtna risknivå
- I vilka slag av tillgångar och med vilka limiter pensionsportföljens medel får placeras.

- Riktlinjer för kontroll och rapportering.
- Hur ansvaret av förvaltningen skall fördelas.
- Vara ett vägledande underlag vid upphandling och utvärdering av extern kapitalförvaltning.

1.3 Uppdatering av placeringspolicy

Denna placeringspolicy skall löpande hållas uppdaterad, med hänsyn tagen till förhållanden inom kommunen samt till utvecklingen på de finansiella marknaderna. Kommunfullmäktige bör dessutom fastställa placeringspolicy efter varje val.

2. Placeringsregler

2.1 Åtagande, avkastning och kostnadskrav

Medelsförvaltningen skall enligt 8 kap 2 § kommunallagen ske på sådant sätt att krav på god avkastning och betryggande säkerhet uppnås.

Förvaltningens syfte är, med beaktande av det enskilda pensionsåtagandets tidsmässiga struktur, att investera pensionsportföljens medel i externa tillgångar och/eller återlån. Fördelningen av tillgångslag skall ske på sådant sätt att de externt placerade medlen når en avkastning motsvarande en årlig real värdestegring med minst 3.5 procent, sett över en rullande femårsperiod, samt att den del som utgörs av återlån åsätts en marknadsmässig avkastning utifrån aktuell löptid. Pensionsportföljen skall långsiktigt ha en sådan avkastning som erfordras för att täcka nettoökningen av pensionsskulden, med beaktande av att kommunens kostnadsnivå hålls nere.

2.2 Tillåten risknivå

Enligt 8 kap 3 a § kommunallagen skall tillåten risk vid placering av medlen fastställas. Risknivån skall vara sådan att den inte äventyrar uppsatta avkastningskrav. Fördelningen av tillgångar skall ske på sådant sätt att tillåten risknivå ej överskrids.

Det är av yttersta vikt att alla parter är medvetna om att alla placeringar genomgår cykler, varför det kommer att finnas tidsperioder när placeringsmålet ej uppfylls eller när enskilda förvaltare misslyckas med att nå sina förväntade avkastningsmål.

Avkastnings- och riskmål i tabellen nedan bör efter uppstartsfasen kunna infrias över en 2-årsperiod.

I händelse av att förvaltaren har underskridit avkastningskraven eller överskridit risknivån ska beslut fattas av kommunstyrelsen huruvida förvaltaren framgent skall få förvalta en del av portföljen.

Vid bedömning av förvaltningen är det särskilt relationen mellan risk och avkastning som har störst betydelse.

Typ av portfölj	Gränsvärde i procentenheter för negativ prestation per år i relation till jämförelseindex */	Gränsvärde i procentenheter för högre risknivå (standardavvikelse) i relation till jämförelseindex */
Blandportfölj	-1,5 %-enheter	+2,0%-enheter

*/ se avsnitt 2.6.3

2.2.1 Riskhantering

För att minimera förvaltningsrisker ska kapitalförvaltningen tillämpa principerna om matchning respektive diversiering.

Matchningsprincipen strävar efter att balansera tillgångsportföljen mot skuldsidan. Det innebär främst att placeringshorisonten för tillgångarna ska svara mot åtagandets löptid.

Diversieringsprincipen används för att fördela en portföljs placeringar inom och mellan olika tillgångslag/marknader i syfte att minska risken och/eller höja avkastningen i en portfölj.

2.3 Valutaexponering och geografisk spridning

För den totala utländska pensionsportföljen, d v s summan av den utländska ränteportföljen, den utländska aktieportföljen och likvida medel i utländsk valuta gäller limiten 30 % av den totala pensionsportföljen.

2.4 Belåning

Portföljen eller enskilda tillgångar ingående i pensionsportföljen får ej belånas.

2.5 Tillåtna tillgångslag

Pensionsportföljens medel får placeras i följande tillgångslag:

- Svenska och utländska räntebärande värdepapper.
- Svenska och utländska aktier samt aktierelaterade instrument.
- Likvida medel i svensk och utländsk valuta.
- Värdepappersfonder, aktieindexobligationer eller liknande produkter vilka motsvaras av ovanstående tillgångar.

2.6 Räntebärande värdepapper

2.6.1 Svenska räntebärande värdepapper

Tillåtna emittenter/värdepapper

Vid placering i räntebärande värdepapper noterade i svenska kronor gäller följande limiter. Procentalen i tabellen nedan avser andelar av den svenska ränteportföljens marknadsvärde.

Emittent / värdepapper	Max andel per emittentkategori, %	Max andel per emittent, %
A. Svenska staten eller av svenska staten garanterat värdepapper	100 %	100 %
B. Kommuninvest, svenska kommuner och landsting	100 %	20 %
C. Svenska banker och bostadsfinansieringsinstitut	75 %	20 %

Andelen räntebärande värdepapper får som lägst uppgå till 50 % och som högst uppgå till 80 % av den totala pensionsportföljen.

2.6.2 Limit för ränterisk

Pensionsportföljens innehav av räntebärande värdepapper skall ha en duration om minst 0,5 år och högst 5 år.

2.6.3 Uppföljning

Uppföljningens syfte är att löpande hålla sig informerad om portföljens resultat, förändringar i sammansättningen av tillgångar samt förändringar i risknivå.

Det är av yttersta vikt att alla parter är medvetna om att alla placeringar genomgår cykler, varför det kommer finnas tidsperioder när placeringsmålet ej uppfylls eller när enskilda förvaltare misslyckas med att nå sina förväntade avkastningsmål.

Jämförelseindex

Tillgångsslag	Jämförelseindex	Andel, %
Svenska räntebärande värdepapper	OMRX Bond	60
Svenska aktier	Findatas avkastningsindex	20
Utländska aktier	MSCI World Net	20

Jämförelseindex är sammansatt efter portföljens normalposition.

OMRX Bond är ett räntebärande index som består av svenska stats- och bostadsobligationer. OMRX står för OM Ränteindex, vilket innebär att OM ansvarar för dess sammansättning och beräkning.

Det svenska aktieindexet Findata och det utländska aktieindexet MSCI World Net återspeglar i båda fallen värdeutvecklingen inklusive utdelning på respektive marknad. För sammansättning och beräkning av Findatas

avkastningsindex ansvarar SIX AB (ett bolag inom Bonnierkoncernen). För motsvarande utländska index ansvarar Morgan Stanley.

2.7 Aktier och aktierelaterade instrument

Pensionsportföljens svenska och utländska aktier och aktierelaterade instrument skall vara börsnoterade. Med börsnoterade menas föremål för regelbunden handel på marknadsplats som är öppen för allmänheten och som står under tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ. Vid nyintroduktioner kan avsteg från börsnotering göras under den tid som bolaget vars aktier avses ej ännu är börsnoterat.

Aktier och aktierelaterade instrument på Stockholms fondbörs	Max andel av aktieportföljen, %
A-listan	100
O-listan	25
OTC-listan	10

Aktier hänförliga till ett enskilt bolag, eller bolag inom samma koncern, får utgöra maximalt 10 % av aktieportföljens marknadsvärde.

Andelen aktier och aktierelaterade instrument får som lägst uppgå till 20 % och som högst uppgå till 50 % av pensionsportföljens tillgångar. Är 50 % placerat i aktier, får svenska aktier maximalt svara för 30 procentenheter, varvid 20 procentenheter ska vara investerat i utländska aktier. Alternativt får utländska aktier maximalt svara för 30 procentenheter, varvid 20 procentenheter ska vara investerade i svenska aktier.

Tillgångsslag	Portföljen totalt,%		
	Min	Normal	Max
Svenska räntebärande värdepapper	50	60	80
Duaration	0,5 år	3,5 år	5 år
Aktier	20	40	50
varav svenska aktier	10	20	30
varav utländska aktier	10	20	30
Likvida medel	0	0	10

2.8 Likvida medel

Likvida medel definieras som medel på depåkonto, bankräkning och dagsinlåning. De likvida medlen får högst uppgå till 10 % av den totala portföljen. Andelen får dock tillfälligtvis överstiga 10 % p g a gällande likvidschema i genomförandet av affärstransaktioner.

2.9 Värdepappersfonder

Placering får ske i andelar i värdepappersfond vars placeringsinriktning i allt väsentligt överensstämmer med bestämmelserna i denna placeringspolicy och

som står under tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ i EU- eller ESS-land.

Vid placering i värdepappersfond skall beaktas portföljens riktlinjer för tillgångsslagens fördelning och bestämmelserna om valutaexponering och geografisk spridning. Vid placering i värdepappersfond som investerar i olika tillgångsslag, så kallad blandad fond, skall fondens placeringar, enligt senast kända fördelning, fördelas på portföljens tillgångsslag.

2.10 Derivatainstrument

I syfte att reducera risk i portföljen får optioner, terminer och swapavtal användas.

Handel med derivatainstrument får inte ske på sådant sätt att portföljen efter lösen eller motsvarande avviker från reglerna i denna placeringspolicy.

Sälj- eller köpoptioner får inte utställas.

2.10.1 Valutor

För att valutasäkra portföljens tillgångar får förvaltaren handla med options-, termins- och swapavtal avseende valuta mot svenska kronor.

2.11 Beräkning av portföljens limit

Vid beräkning av portföljens värde och limit skall portföljens tillgångar värderas med ledning av gällande marknadsvärde. Om marknadsvärde saknas får oberoende part på objektiv grund fastställa värdet.

2.11.1 Åtgärder vid limitavvikelser

Om limit överskrids skall tillgångar avyttras i motsvarande mån så snart det lämpligen kan ske, varvid skälig hänsyn tas till den risk som överskridande innebär för portföljen som helhet. Motsvarande gäller om limit underskrids, varvid tillgångar anskaffas så snart det lämpligen kan ske. Vidare skall över- respektive underskridande rapporteras till kommunstyrelsen, med beskrivning av orsaken samt förslag till åtgärd.

2.12 Limiter för enhandsengagemang

2.12.1

Finansiella tillgångar – obligationer, aktier e t c – hänförliga till enskild emittent, eller emittenter ingående i samma koncern, får utgöra högst 10 % av portföljens totala marknadsvärde.

2.12.2 Enhandsengagemang inom respektive tillgångsslag

Limiten enligt avsnitt 2.12.1 skall även tillämpas inom respektive tillgångsslag. Detta innebär att en enskild emittent, eller emittenter ingående i samma

koncern, får utgöra maximalt 10 % av marknadsvärdet av den svenska ränteportföljen respektive den utländska aktieportföljen.

2.13 Affärsmotparter

Godkända motparter vid transaktioner med portföljens tillgångar är:

1. Värdepappersinstitut som har finansinspektionens tillstånd för handel med finansiella instrument för annan räkning i eget namn enligt 1 kap 3 § p 1 lagen (1991:98) om värdepappersrörelse.
2. Annan svensk juridisk person som enligt lag eller förordning har tillstånd för handel med finansiella instrument för annans räkning i eget namn.
3. Utländska institutioner som har tillstånd liknande det som anges i punkt 1 och som står under tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ.

Transaktioner skall ske enligt principen betalning mot leverans. Efter särskilt beslut av behörig beslutsfattare kan undantag från denna princip tillåtas vid tillfällen då förfarandet avviker från det normala, exempelvis vid nyemissioner.

2.14 Etiska hänsyn

Kommunen ställer särskilda etiska krav på sina placeringar – flera krav följer den konventioner och andra överenskommelser som gemensamt fastställts i Förenta Nationerna, FN.

Placeringar medges ej i företag som har produktion eller försäljning av krigsmaterial, tobaks- och alkoholvaror eller pornografi i sin huvudsakliga verksamhet motsvarande minst 10 procent av koncernens omsättning.

Vidare skall inga placeringar göras i företag som:

- tillåter barnarbete i arbetsstyrkan (enligt §32 i FNs barnkonvention).
- diskriminerar individer på grund av kön, ras eller religion (enligt §2 i FNs Deklaration om mänskliga rättigheter).
- diskriminerar anställda som vill ansluta sig till officiellt erkänd fackförening (enligt §23 i FNs Deklaration om mänskliga rättigheter).
- ej följer internationella miljölagar.

Placeringar medges ej i investmentbolag som genom sitt innehav har en dominerande andel av rösterna i företag som driver verksamhet inom något av de områden som enligt placeringspolicyn inte är förenlig med kommunens etiska krav. Detta gäller även investmentbolag som vid sidan av sin aktieportfölj bedriver en rörelsedrivande verksamhet av betydelse och som inte är förenlig med den etiska placeringsinriktningen.

2.15 Selektions- och avvecklingskriterier för förvaltare

2.15.1 Extern förvaltares behörighet

Förvaltaren skall vara ett värdepappersinstitut som har finansinspektionens tillstånd för förvaltning av någon annans finansiella instrument, enligt 1 kap 3 § p 1 lagen (1991:98) om värdepappersrörelse, eller svensk juridisk person som

genom lag eller förordning har tillstånd att bedriva förvaltning enligt ovan, eller utländsk institution som har tillstånd att bedriva förvaltning enligt ovan och som står under tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ.

2.15.2 Formella handlingar

Vid beslut av kommunstyrelsen att anlita extern förvaltare av hela eller delar av portföljens tillgångar ska sådant uppdrag grundas på skriftligt avtal.

2.15.3 Andel av kapitalförvaltarens förvaltade kapital

Kommunens kapital får inte utgöra mer än 10 % av förvaltarens totala förvaltade kapital.

Vid placering i fonder får kapitalet inte utgöra mer än 20 % av fondens totala förvaltade kapital.

2.15.4 Urvalskriterier

Vid upphandling av förvaltningstjänster ska minst tre förvaltare bjudas in till anbudsgivning.

Vid val av förvaltare kommer en samlad bedömning av följande kriterier ligga till grund för beslut:

- Historisk prestanda av befintlig portfölj relativt andra placeringar med liknande placeringsinriktning.
- Organisation; ägarförhållanden och finansiell styrka
- Ansvarig förvaltares kompetens och erfarenhet
- Förvaltningsresurser inom det aktuella området
- Arbetsätt: investeringsfilosofi och investeringsmetodik
- Riskhantering och intern kontroll
- Administration och rapportering
- Pris

2.15.5 Förvaltarens åtaganden

Förvaltaren ska åta sig att följa denna placeringspolicy

3. Uppföljning, kontroll och rapportering

3.1 Syfte

Rapporteringens syfte är att informera om pensionsportföljens resultat och pensionsportföljens exponering i relation till de fastställda limiter i denna placeringspolicy och i avtal med förvaltare.

3.2 Månadsrapport

Senast 10 bankdagar efter varje månads utgång skall förvaltaren rapportera till kommunens ekonomiavdelning om portföljens:

- a) marknadsvärde
- b) avkastning under månaden och under året
- c) procentuella fördelningen på olika tillgångsslag
- d) innehav av värdepapper där respektive värdepapper redovisas med angivande av procentuell andel av det totala värdet för aktuellt tillgångsslag
- e) förändringar i innehavet av värdepapper under månaden
- f) genomsnittliga löptider och räntekänslighet för innehavet av räntebärande värdepapper
- g) eventuella avvikelser från placeringsreglerna i denna placeringspolicy, avvikelsernas orsak samt vidtagen åtgärd/förslag till åtgärd
- h) prestation relativt index och likvärdiga konkurrenter
- i) riskjusterade nyckeltal (förutsatt > 14 månadsdata)
- j) ändrade förutsättningar att uppnå och bibehålla god avkastning.

3.3 Kvartalsrapport

Senast 20 bankdagar efter kvartalets utgång ska ekonomiavdelningen rapportera punkterna a-j enligt avsnitt 3.2 till kommunstyrelsen.

3.4 Årsrapport

Kommunstyrelsen skall till kommunfullmäktige lämna en skriftlig redogörelse över det gångna årets placeringsverksamhet samt en bedömning av det kommande årets utveckling på finansmarknaderna. Årsrapporten skall tillställas kommunfullmäktige i samband med övrig ekonomisk rapportering.

4. Fördelning av ansvar och befogenheter

4.1 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktiges ansvar avseende följande är:

1. Att fastställa placeringspolicyn
2. Att ange beloppsramar för extern placering av pensionsmedel.
3. Att fatta beslut om revidering av policyn

4.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens ansvar och befogenheter är följande:

1. Att fatta beslut om extern förvaltning av pensionsportföljen.

2. Att initiera och svara för att förslag till uppdatering av placeringspolicyn utarbetas.
3. Att finansiella avtal och transaktioner sker inom ramen för denna placeringspolicy.
4. Att svara för upphandling av extern förvaltning av pensionsportföljen.
5. Att ansvara för utvärdering av pensionsportföljens avkastningsresultat.
6. Att erforderliga instruktioner finns upprättade för respektive medarbetare inom ekonomiavdelningen.
7. Att fastställa attest- och utanordningsreglemente som utvisar vilka personer som har rätt att ingå och underteckna avtal för kommunens räkning.

4.3 Ekonomiavdelningen

Ekonomiavdelningens ansvar och befogenheter är att företräda kommunen gentemot externa finansiella affärsmotparter, att vid varje tidpunkt ha beredskap att rapportera om pensionsportföljens exponering i relation till de fastställda limiterna i placeringspolicyn samt att tillhandahålla underlag för utvärdering av pensionsportföljens resultat.

Samtliga personer och parter delaktiga i arbetet med pensionsportföljen skall omedelbart rapportera om händelser som inte kan betraktas som normala i placeringsverksamheten till närmaste högre befattningshavare. Vidare åläggs ansvarig tjänsteman vid redovisningsenheten en skriftlig rapporteringsskyldighet direkt till kommunstyrelsen och kommunens revisorer om misstanke om oegentligheter i placeringsverksamheten skulle uppkomma.

5. Övergångsregler

5.1 Tidigare föreskrifter upphör

Samtliga tidigare antagna föreskrifter om förvaltningen av pensionsmedel eller annat område som behandlas i denna policy upphävs i och med antagande av denna policy.

5.2 Övergångsbestämmelser

Tidigare beslut som fattats av kommunfullmäktige avseende placering och som genom avtal gäller i förhållande till annan part, förändras ej så länge åtagandet kvarstår. Om ytterligare beslut avseende pensionsförvaltningen erfordras till följd av denna policy skall dessa beslut fattas så snart det kan ske, dock senast sex månader efter det att kommunfullmäktige fattat beslut om denna policy.

6. Definitioner av vanligt förekommande termer

A-listan	A-listan på Stockholms Fondbörs omfattar aktier i företag med stort aktiekapital. Dessa aktier är spridda på många händer. A-listan delas upp i Mest omsatta aktier, Övriga aktier, Utländska aktier och Preferensaktier.
Aktieportfölj	En förmögenhet som är placerad i aktier
Blandportfölj	En förmögenhet som är placerad i två eller flera tillgångsslag – vanligtvis aktier eller räntebärande värdepapper.
Depåbevis	Benämning för värdepapper under A-listans rubrik ”Utländska aktier” på Stockholms Fondbörs.
Derivatinstrument	Riskhanteringsinstrument som kan härledas till ett underliggande värdepapper, t ex ränteterminer m fl
Diversiering	Fördelning av en portföljs placeringar inom och mellan olika tillgångsslag/marknader i syfte att minska risken och/eller höja avkastningen i en portfölj.
Duration	Kan beskrivas som den räntebärande portföljens vägda genomsnittliga återstående löptid. Durationen bestäms av obligationernas och kupongernas återstående löptid, kupongernas storlek samt räntenivån. Ju högre värde desto mer känslig är portföljen för förändringar i marknadsräntan. Durationen för en sk nollkupongsobligation är lika med dess löptid och för en kupongobligation lägre än dess löptid.
Emittent	Utgivare av finansiella instrument
Exponering	Det värde, uttryckt i kronor eller i procent av den totala portföljen, som förändras p g a förändringar i kursen/räntan på ett värdepapper.
Future	Ett terminskontrakt med daglig resultatavräkning av vinster och förluster.
Förvaringsinstitut	Från kapitalförvaltare eller fondbolag fristående bank eller annat kreditinstitut där förvärvade värdepapper skall deponeras och som skall ombesörja in- och

	utbetalningar rörande depå och fond.
Globala aktier	Med placeringsinriktning Globala aktier avses den kategori av fonder vars risk och avkastning jämförs mot ett vedertaget index.
Index	Mått på en marknads eller delmarknads värde, t ex Findatas avkastningsindex och OMRX Bond-index.
Konvertibla skuldebrev	Av aktiebolag utgivet skuldebrev som ger innehavaren rätt att helt eller delvis byta utfordran mot aktier i bolaget.
Konvertibla vinstandelsbevis	En mellanform mellan konvertibler och aktier. Skiljer sig från konvertibla skuldebrev såtillvida att avkastningen från vinstandelsbeviset är beroende av den utdelning företaget lämnar.
Likvida medel	Medel på bankräkning o dyl.
Likviditet	Mått på omfattningen av handeln, eller omsättningen, i ett instrument eller på en marknad. Även benämning för kassamedel.
Likviditetsschema	När ett värdepapper omsätts finns i normala fall standardiserade tidpunkter mellan avslutsdag och likviddag. En akties likviddag är i normalfallet längre fram i tiden än motsvarande för ett räntebärande värdepapper.
Limit	Riskenivå som begränsar innehav av finansiella instrument.
Löptid	Den tid som återstår till ett värdepapper förfaller till betalning
Marknadsvärde	Värdet av en tillgång (eller en hel portfölj) till kapitalmarknadens rådande prisnivå.
Nollkupong	Fastförräntad obligations- eller förlagslån som emitteras utan kupongränta. Denna ackumuleras i stället och utbetalas vid lånets inlösen. Till skillnad från vanliga lån garanteras härigenom den angivna avkastningen. För vanliga lån måste kupongen återinvesteras till gällande markandsränta.
O-lista	O-listan, där O står för Oregistrerade företag. Är avsedd för övriga bolag som t ex saknar den verksamhetshistorik som krävs för registrering på A-listan eller notering på OTC-listan. På O-listan finns även bolag som avser att inom en viss tid ansöka till A-listan och för vilka Fondbörsen gör bedömningen att ansökan kommer att beviljas.
Obligation OTC-listan	Skuldebrev med löptid (ursprungligen) över ett år. OTC-listan, där OTC står för Over The Counter, dvs aktiemarknaden utanför fondbörsen avsedd för mindre och medelstora företag som vill ha tillgång till en bredare riskkapitalmarknad.
Placeringshorisont	Den tidsperiod under vilken de förvaltade medlen ska vara investerade.
Portfölj	En förmögenhet som är placerad i olika tillgångar.
Rating	Av kreditvärderingsinstitut gjord bedömning av sannolikheten för att en skuld kommer att regleras på

Realansering	överenskommen tidpunkt. Innebär att en delportfölj återgår till den långsiktigt valda normalpositionen för detta tillgångsslag.
Ränteportfölj	En förmögenhet som är placerad i räntebärande värdepapper.
Skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning	Skuldebreven, som kallas för optionslån, är i regel obligationslån eller förlagslån som emitteras tillsammans med avskiljbara teckningsoptioner. Den ”fasta” delen ger vanligtvis en årlig kupongränta. Den ”rörliga” delen, teckningsoptionen, ger rätt att teckna nya aktier enligt de villkor och under den tid som anges för lånet.
Standaravvikelse	Statistiskt mått på hur kraftigt värdet på ett värdepapper eller en markand fluktuerar över tiden.
Teckningsoptioner	Optioner som ges ut i samband med optionslån och som innebär rätt att delta i en framtida nyemission av aktier.
Termin	Ömsesidigt förpliktande avtal mellan två parter om köp och försäljning av en viss mängd av en viss vara med likvid vid en viss framtida tidpunkt. Exempel på sådan termin är aktie-, ränte- och indextermin.
Tillgångsslag	Räntebärande värdepapper och aktier är två exempel på tillgångsslag.
Valutarisk	Risken att utländska tillgångar faller i värde mätt i egen valuta p g a den egna valutan stiger/utländska valutan faller.
Värdepappersfond	Fond som förvaltar aktier och andra värdepapper och som administreras av särskilt fondbolag. Fonden ägs av andelsägarna, vilket betyder att förvaltaren inte under några omständigheter kan använda fondens tillgångar för att täcka förluster i förvaltarens verksamhet. Er fond som är registrerad i Sverige står under Finansinspektionens tillsyn och följer den svenska fondlagstiftningen. Inom EU finns ett särskilt direktiv som gäller fondverksamhet. Det gör att fondlagstiftningen i de olika EU-länderna i stort överensstämmer. I länderna utanför EU kan det dock finnas

